

Talouspolitiikan
arviointineuvoston
vuosikertomus
2015

Talouspolitiikan arviointineuvosto

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Arkadiankatu 7, 00100 Helsinki, Finland

Helsinki, toukokuu 2016

1 Talouspolitiikan arviointineuvosto

Talouspolitiikan arviointineuvosto perustettiin tammikuussa 2014 tuottamaan riippumaton arvio talouden tilasta ja harjoitetusta talouspolitiikasta. Valtioneuvoston asetuksen (61/2014) mukaan neuvoston tehtävänä on arvioida

- 1) talouspolitiikalle asetettujen tavoitteiden tarkoituksenmukaisuutta
- 2) talouspolitiikalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja valittujen keinojen tarkoituksenmukaisuutta
- 3) talouspolitiikan valmistelussa käytettyjen ennuste- ja arviointimenetelmien laatua
- 4) talouspolitiikan eri osa-alueiden yhteensovittamista ja kytkeitä yhteiskuntapolitiikan muihin osa-alueisiin
- 5) talouspolitiikan onnistumista erityisesti taloudellisen kasvun ja vakauden, työllisyyden ja julkisen talouden pitkän ajan kestävyyskannalta
- 6) talouspolitiikan instituutioiden ja julkisen talouden rakenteiden tarkoituksenmukaisuutta.

Neuvosto julkistaa vuosittain arvion harjoitetusta talouspolitiikasta.

Valtioneuvosto nimittää neuvoston jäsenet viiden vuoden toimikaudeksi korkeakoulujen taloustieteellisten yksiköiden ja Suomen Akatemian ehdotuksen perusteella. Neuvoston tämänhetkiset jäsenet ovat yliopistojen professoreita, jotka osallistuvat neuvoston toimintaan oman toimensa ohella. Neuvostolla on puolipäivätoiminen pääsihteeri. Neuvosto toimii Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) yhteydessä, joka tarjoaa neuvostolle sen tarvitsemia tukipalveluita. Arviointineuvosto on työssään VATT:sta riippumaton.

Arviointineuvosto aloitti toimintansa toukokuussa 2014.

Neuvoston ensimmäisenä puheenjohtajana toimii prof. Roope Uusitalo Jyväskylän yliopistosta. Muut jäsenet ovat prof. Torben M. Andersen Århusin yliopistosta, prof. Kaisa Kotakorpi Turun yliopistosta, prof. Liisa Laakso Helsingin yliopistosta ja prof. Mikko Puhakka Oulun yliopistosta. Mikko Puhakka on neuvoston varapuheenjohtaja. Neuvoston toimikausi on 1.4.2014–31.3.2019. Neuvoston pääsihteerinä toimi vuonna 2015 Teemu Lyytikäinen VATT:sta, joka oli virkavapaalla 1.8.2015 – 31.1.2016. Lyytikäisen virkavapaan aikana pääsihteerinä toimi Tuomas Matikka VATT:sta.

2 Toiminta

Arviointineuvosto keskittyi toiminnassaan vuonna 2015 neuvoston toisen raportin laadintaan. Raportti julkaistiin tammikuussa 2016. Siksi tämä vuosikertomus kattaa neuvoston toiminnan osalta myös tammikuun 2016. Neuvoston taloutta kuvattaessa keskitytään kalenterivuoteen 2015.

2.1 Raportti

Talouspolitiikan arviointineuvoston keskeinen tehtävä on vuosittain julkaistava arvio harjoitetusta talouspolitiikasta. Neuvoston toisessa raportissa arvioitiin uuden hallituksen talouspoliittisen linjan keskeisiä kohtia. Finanssipolitiikan arvioinnissa keskityttiin finanssipolitiikan sääntöjen sekä julkisen talouden sopeutusohjelman mittaluokan ja ajoituksen arviointiin. Sopeutuksen rakentamiseen liittyen arvioitiin päätöstä pidättäytyä verotuksen kiristämisestä ja analysoitiin julkisen sektorin koon vaikutusta talouden toimintaan. Tähän liittyen analysoitiin myös tuloverotuksen vaikutusta työntarjontaan ja verotuloihin. Lisäksi tarkasteltiin kilpailukyvyn parantamiseen tähtääviä suunniteltuja toimia ja niitä koskevia vaikutusarvioita. Raportissa tehtiin myös huomioita uudenlaisen strategisen hallitusohjelman laadintaprosessista. Moni muu hallitusohjelmaan kuuluva uudistus jouduttiin jättämään käsittelemättä, koska uudistusten yksityiskohdat eivät vielä olleet riittävällä tarkkuudella selvillä ja koska neuvoston resurssit ovat rajalliset. Raportin kirjoitustyö tehtiin vuoden 2015 aikana ja raportti julkaistiin 26.1.2016. Raportti on luettavissa neuvoston [www-sivuilla](#).

Raportissa esitettävät arviot talouspolitiikasta perustuvat neuvoston jäsenten ja pääsihteerin analyysityöhön. Lisäksi neuvosto hyödyntää työssään ulkopuolisten tekemiä tutkimuksia ja selvityksiä.

Valtioneuvoston kanslian selvitys- ja tutkimustoiminnan määrärahoista varattiin neuvoston työtä tukevaan tutkimukseen 100 000 euroa vuonna 2014. Tämän rahoituksen turvin käynnistettiin vuonna 2014 kolme tutkimushanketta, joista kaksi valmistuivat vuonna 2014. Kolmas tutkimushanke oli Jarkko Harjun, Tuomas Kososen ja Tuomas Matikan (VATT) tutkimus veropolitiikan vaikutuksesta työvoiman tarjontaan, joka valmistui vuonna 2015 ja neuvosto hyödynsi sitä uusimmassa raportissaan.

Vuonna 2015 VATT:n määrärahaan sisällytettiin 100 000 euroa arviointineuvoston työtä tukevien taustaraporttien tilaamista varten. Tällä määrärahalla käynnistettiin vuonna 2015 kolme hanketta. Vuoden 2015 raportin yhteydessä julkaistiin Juri Mykkäsen analyysi strategisen hallitusohjelman laatimisprosessista sekä ETLA:n Tero Kuusen ja Henri Keräsen analyysi finanssipolitiikan säännöistä, jonka arviointineuvosto tilasi yhdessä valtionalouden tarkastusviraston kanssa. Lisäksi määrärahan turvin käynnistettiin VATT:n Tomi Kyyrän ja Hanna Pesolan tutkimus Suomen työttömyysturvajärjestelmästä, jota neuvosto hyödyntää seuraavassa raportissaan.

Neuvoston työkielenä on englanti, mutta ensimmäinen raportti päätettiin julkaista sekä suomeksi että englanniksi. Raportin kirjoittaminen kahdella kielellä osoittautui työlääksi. Neuvoston toinen raportti julkaistiin englanniksi ja siihen liitettiin suomenkielinen tiivistelmä. Kielivalinnasta käytiin julkista keskustelua raportin julkaisun jälkeen. Neuvoston puheenjohtaja perusteli kielivalintaa neuvoston vähäisten resurssien tehokkaalla käytöllä.

2.2 Kokoukset

Arviointineuvosto kokoontui vuonna 2015 kuusi kertaa (18.3., 12.5., 13.8. ja 1.10, 27.11. ja 15.12.). Kokoukset järjestettiin VATT:ssa ja ne kestivät koko päivän. Arviointineuvoston jäsenet ja pääsihteeri pitivät kokouksissa alustuksia raportin aihepiireistä. Käydyn keskustelun pohjalta muodostettiin arviointineuvoston yhteiset kannanotot talouspolitiikkaan. Kokousten välillä neuvoston jäsenet ja pääsihteeri työskentelivät tahoillaan pitäen yhteyttä sähköpostin välityksellä.

Kokouksissa kuultiin myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Vuonna 2015 kokouksiin kutsuttiin viisi ulkopuolista asiantuntijaa:

- Erikoistutkija Tuomas Matikka VATT:sta esitteli verotuksen vaikutuksia työntarjontaan käsittelevän taustaraportin alustavia havaintoja.

- Tutkija Tero Kuusi ETLA:sta esitteli rakenteellisen rahoitusaseman mittamista koskevaa tutkimustaan.
- Yliopistonlehtori Juri Mykkänen Helsingin yliopistosta esitteli strategisen hallitusohjelman laatimisprosessia käsittelevän taustaraportin alustavia havaintoja.
- Ylijohtaja Markus Sovala valtiovarainministeriöstä esitteli neuvostolle VM:n virkamiesraporttia talouspolitiikan lähtökohdista.
- Pääministeri Juha Sipilän talouspoliittinen erityisavustaja Markus Lahtinen keskusteli neuvoston kanssa suunnitelluista kilpailukyvyn parantamiseen tähtäävistä toimista.

2.3 Tiedotus ja medianäkyvyys

Arviointineuvoston tiedotustoiminta keskittyy vuosittaisen raportin julkaisemiseen ja raportin aihepiireihin liittyviin mediaesiintymisiin.

Toisen raportin julkaisemistilaisuus järjestettiin 26.1.2016 Helsingissä Economicumin suuressa luentosalissa (Arkadiankatu 7). Tilaisuuteen kutsuttiin toimittajia sekä noin 50 valtionhallinnon, yliopistojen, tutkimuslaitosten ja muiden sidosryhmien edustajaa. Kommentaattorina tilaisuudessa toimi valtiovarainministeri Alexander Stubb.

Arviointineuvoston raportti uutisoitiin laajasti eri tiedotusvälineissä. VATT:n tietopalvelun tekemän uutishaun mukaan arviointineuvoston raporttia käsiteltiin sen julkaisua seuraavan viikon aikana mediassa yli 40 kertaa. Päämediat uutisoivat raportin näytävästi. Raporttia käsiteltiin esimerkiksi YLE:n TV-uutisissa 26.1. ja Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa 28.1. Lisäksi arviointineuvoston puheenjohtaja keskusteli raportista mm. YLE:n A-studiossa ja Poliitikkaradiossa 26.1.

2.4 Muu asiantuntijatoiminta

Lausunnot:

Arviointineuvoston jäsenet voivat antaa neuvoston edustajina neuvoston toimintaan läheisesti liittyvistä aiheista lausuntoja eduskunnalle tai muille tahoille. Tällöin lausunnon suuntaviivoista keskustellaan muiden neuvoston jäsenten kanssa.

Lokakuussa 2015 arviointineuvoston puheenjohtaja laati lausunnon eduskunnan valtiovarainvaliokunnalle ja tarkastusvaliokunnalle lausunnon valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2016-2019. Hän oli myös kuultavana valiokuntien istunnossa. Lausunto julkaistiin myös neuvoston www-sivuilla.

Marraskuussa 2015 arviointineuvoston puheenjohtaja laati eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle lausunnon vuorotteluvapaalain muuttamisesta. Lausunto julkaistiin myös neuvoston www-sivuilla.

Muu toiminta:

Talouspolitiikan arviointineuvoston pyysi yhdessä Jyväskylän yliopiston kauppa- korkeakoulun kanssa talousennusteita ja tutkimuksia tekeviltä laitoksilta ennusteita Suomen pitkän aikavälin kasvusta. ETLA, PT, PTT, SP, VM ja VATT julkistivat vuoteen 2035 asti ulottuvat ennusteensa Suomen taloudelle Taloustutkijoiden kesäseminaarissa Jyväskylässä kesäkuussa 2015.

2.5 Talous

Arviointineuvoston käyttömenoihin osoitettiin vuodelle 2015 määrärahaa 100 000 euroa. Määräraha sisältyi VATT:n toimintamenomomentille. Määräraha kului pääosin osa-aikaisen pääsihteerin palkkausmenoihin ja neuvoston jäsenten palkkioihin. Arviointineuvoston puheenjohtajan vuosittainen palkkio on 10 000 euroa ja muiden jäsenten palkkiot ovat 5 000 euroa. Määrärahan käytössä on huomioitu myös VATT:n neuvostolle tuottamat tukipalvelut.

Lisäksi arviointineuvostolle osoitettiin 100 000 euron määräraha taustaraporttien tilaamista varten. Tämäkin määräraha sisältyi VATT:n toimintamenomomentille. Vuoden 2015 raporttia varten tilattiin määrärahan turvin 2 kpl taustaraportteja, joista aiheutuneet menot (noin 31 000 euroa) kohdistuvat vuodelle 2016.